

แบบรายงานการประชุม/ฝึกอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงาน
หน่วยงาน ศูนย์วิทยบริการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

๑. ข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อ-สกุล นางสาววีรวรรณ ศรีสวัสดิ์ ตำแหน่ง บรรณารักษ์
 กลุ่มบุคลากร สายวิชาการ สายสนับสนุนวิชาการ

๒. หลักสูตรหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องอบรม

การประชุมวิชาการและประชุมสามัญประจำปี ๒๕๖๔ ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษาและชมรมห้องสมุดเฉพาะ เรื่อง ห้องสมุดกับการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต

๓. วิทยากรในการบรรยาย

๓.๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิสกุล หน่วยปฏิบัติการวิจัยภูมิทัศน์สารสนเทศ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓.๒ นางสาวอังศุรัตน์ ระยา นักเอกสารสนเทศ ฝ่ายบริการสารสนเทศ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา

๓.๓ ดร.สุวิทย์ อัจริยะเมต รักษาการผู้อำนวยการศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมหุ่นยนต์และเครื่องจักรกลอัตโนมัติ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)

๓.๔ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูซังค์ อุทโยภาศ รองอธิการบดีฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๔. สถาบันหรือหน่วยงานที่จัดอบรม

จัดประชุมผ่านระบบ Zoom ของ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕. ระยะเวลาที่เข้าร่วมอบรม

วันอังคารที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ เวลา ๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.

๖. งบประมาณที่ใช้ในการเข้าร่วมอบรม

ไม่มีค่าลงทะเบียน

๗. วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมอบรม

๑. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจ มาตรการ เครื่องมือในการจัดการข้อมูล เพื่อห้องสมุดจะมีความพร้อมในสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต
๒. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แนวปฏิบัติที่ดีจากมหาวิทยาลัย ห้องสมุด และผู้สอนหลักสูตรด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่จะมีความพร้อมในสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต
๓. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รู้จัก ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

๘. สรุปเนื้อหาสาระของการเข้าร่วมอบรม

การประชุมวิชาการและประชุมสามัญประจำปี ๒๕๖๔ ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษาและชมรมห้องสมุดเฉพาะ เรื่อง ห้องสมุดกับการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต สรุปได้ดังนี้

๘.๑ การเสวนาเรื่อง “หมดไฟ ไม่หมดใจ . สสำรวจสภาพจิตใจบรรณารักษ์ไทยในยุคโควิด-19” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ศรีบริสุทธิสกุล และนางสาวอังศุรัตน์ ระยา

ภาวะหมดไฟในการทำงาน คือภาวะการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ ที่เกิดจากความเครียดเรื้อรังในการทำงาน ประกอบด้วย Exhaustion รู้สึกสูญเสียพลังงาน หรือมีภาวะอ่อนเพลีย Negativism มีความรู้สึกต่อต้าน และมองงานของตนเองในทางลบ และ Reduction in professional efficacy รู้สึกเหินห่างจากคนอื่น จนทำให้ความมีประสิทธิภาพของคนทำงานลดลง ภาวะ "หมดไฟ" เป็นความเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ ไม่ใช่ความเจ็บป่วยทางจิตเวช แก้ไม่ได้ด้วยการเข้าชั้นเรียนโยคะ เข้าร่วมการสัมมนาสุขภาพ ฝึกฝนเจริญสติ หรือใช้วันหยุดพักผ่อน ภาวะหมดไฟ ขั้นสุด คือการลาออกจากงานเดิม แล้วเปลี่ยนอาชีพการงานไปเลย จะได้ไม่ต้องกลับมาเผชิญกับเจ้านายคนเดิม หรืองานเดิม ๆ ที่ไม่ชอบอีกแล้ว คະแนนจากเครื่องมือวัด ระดับภาวะหมดไฟในการทำงาน จึงเป็นการส่งสัญญาณเตือนให้ทราบว่าจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง ทั้งในเรื่องของภาระงาน สารสนเทศ เครื่องมือ วิธีการ ที่จะช่วยให้บุคลากรปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น คະแนนที่ได้จากเครื่องมือวัดระดับภาวะหมดไฟในการทำงาน ไม่ใช่เครื่องมือวินิจฉัยอาการป่วย องค์กรจึงควรใช้คະแนนประเมิน เพื่อให้ทราบเหตุผลว่า ทำไมบุคลากรจึงมีภาวะหมดไฟในการทำงานไม่ใช่ไปหาว่ามีใครบ้างที่เกิดภาวะหมดไฟ

ภาวะหมดไฟในการทำงานของบรรณารักษ์ในยุคโควิด-19 ยกตัวอย่างจากผลกระทบของโควิด-19 ต่อบุคลากรห้องสมุดประชาชนในสหรัฐฯ สสำรวจเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 2021 ผู้ตอบ 2,967 คน พบว่า 1) มีภาวะหมดไฟในการทำงาน ร้อยละ 57 เหนื่อยล้า ทัศนคติด้านลบต่องาน ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง 2) ปรับบทบาทหน้าที่ในห้องสมุด ร้อยละ 35 3) ระดับบริหาร ชั่วโมงการทำงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 22 ระดับปฏิบัติการ ชั่วโมงการทำงานลดลง ร้อยละ 22 4) มีมาตรการด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยที่เพียงพอ ร้อยละ 35 5) สนับสนุนให้ทำงานทางไกลยังไม่พอ ร้อยละ 19

โรคระบาดโควิด-19 เป็นตัวเร่งปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหมดไฟในการทำงานห้องสมุด ความเครียดด้านสุขภาพและความปลอดภัย การเว้นระยะห่างทางสังคมพรากความสนุกไปจากการทำงาน ภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น จำนวนชั่วโมงและค่าตอบแทนในการทำงานที่ลดลง การรับมือกับ "ความไม่รู้" และ "ความไม่แน่นอน" ตลอด 1-2 ปีมานี้ ดังนั้นผู้บริหารห้องสมุดควรให้ความสำคัญกับปัญหานี้ ไม่ใช่แค่มาตรการเฉพาะหน้า/รายบุคคล แต่ได้เวลาที่จะต้องพัฒนา นโยบายด้านสุขภาพและความปลอดภัย ในห้องสมุดโดยรวม เพราะภาวะหมดไฟในการทำงานเป็นเรื่องขององค์กร (ห้องสมุด) ไม่ใช่เรื่องของบุคลากรแต่ละคน (บรรณารักษ์)

งานวิจัยเรื่อง การประเมินภาวะหมดไฟในการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทย ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 โดย นางสาวอังศุรัตน์ ระยา

วัตถุประสงค์งานวิจัย ประกอบด้วย 1) วัดระดับภาวะหมดไฟในการทำงานของบรรณารักษ์ไทยในเฟสบู๊ทแพนแพจ ซึ่งได้แก่ ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค โดยใช้แบบวัดภาวะหมดไฟโคเปนฮาเกน (CBI) และ 2) เพื่อระบุปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภาวะหมดไฟของบรรณารักษ์ไทยในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

แบบวัดความท้อแท้ MBI & CBI

- แบบวัดความท้อแท้มาสาธา (MBI) เป็นเครื่องมือประเมินทางจิตวิทยาที่ประกอบด้วยรายการอาการ 22 รายการที่เกี่ยวข้องกับภาวะหมดไฟในการทำงาน รูปแบบดั้งเดิมของ MBI ได้รับการพัฒนาโดย Christina Maslach และ Susan E. Jackson โดยมีเป้าหมายในการประเมินประสบการณ์ความเหนื่อยหน่ายของแต่ละบุคคล

- แบบวัดความท้อแท้โคเปนฮาเกน (CBI) เป็นเครื่องมือประเมินทางจิตวิทยาที่ประกอบด้วยรายการอาการ 19 รายการที่เกี่ยวข้องกับภาวะหมดไฟในการทำงาน ซึ่งได้รับการพัฒนาโดย Krinstensen และคณะ นอกจากนี้ CBI ได้กลายเป็นตัวชี้วัดอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพและการให้ความช่วยเหลือ

ตัวอย่างข้อคำถาม จากแบบวัดความท้อแท้โคเปนฮาเกน (CBI)

ด้านที่ 1: ภาวะหมดไฟส่วนบุคคล

นิยาม: ภาวะหมดไฟส่วนบุคคลคือ สภาวะของความเหนื่อยล้าทางร่างกาย จิตใจ และความอ่อนล้าที่บุคคลนั้นประสบ ซึ่งเกิดจากปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เช่น สุขภาพ ครอบครัว เพื่อนบ้าน และการเงิน เป็นต้น

ด้านที่ 2: ภาวะหมดไฟที่สัมพันธ์กับการทำงาน นิยาม: ภาวะหมดไฟที่สัมพันธ์กับการทำงานคือ สภาวะของความเหนื่อยล้าทางร่างกาย จิตใจและความเหนื่อยล้าที่บุคคลประสบ ซึ่งเกิดจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เช่น ความหลากหลายและความยากง่ายของงาน ภาระงานเกินกำลัง ความขาดแคลน และทรัพยากรที่ไม่เพียงพอ เป็นต้น

ด้านที่ 3: ภาวะหมดไฟที่สัมพันธ์กับผู้รับบริการ

นิยาม: ภาวะหมดไฟที่สัมพันธ์กับผู้รับบริการคือ สภาวะของความเหนื่อยล้าทางร่างกาย จิตใจและความเหนื่อยล้าที่บุคคลประสบ ซึ่งเกิดจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกับผู้รับบริการ เช่น การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ปัญหาของลูกค้า การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- สามารถระบุระดับภาวะหมดไฟของบรรณารักษ์ไทยได้ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนามาตรการป้องกันเพื่อคุ้มครองสุขภาพจิตของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทยในช่วงการระบาดของโควิด-19

- ให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอทั้งที่บ้านและที่ทำงานเพื่อลดความเสี่ยงของภาวะหมดไฟในการทำงานทั้งจากส่วนบุคคล ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้รับบริการ ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทยที่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

๘.๒ การบรรยายเรื่อง “ห้องสมุดจะอยู่รอดได้อย่างไร ให้ปลอดภัยในทุกวิกฤต” โดย ดร.สุวิทย์ อัจฉริยะเมต กล่าวไว้ว่า การใช้ระบบบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง จะช่วยสร้างความเป็นระบบ (Systematic) Systematic ของการดำเนินงาน ที่ช่วยตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสร้างความยั่งยืน ห้องสมุดควรนาระบบบริหารจัดการในหลาย ๆ รูปแบบ มาประยุกต์ใช้ เพื่อกำหนดรูปแบบ (Model Model) การบริการที่เหมาะสม (Optimize Optimize d) เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ใช้บริการภายใต้เงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ประเด็นสำคัญในการกำหนดรูปแบบที่เหมาะสม คือ Data -Driven Policy Driven Policy Driven Policy Driven Policy ที่ต้องใช้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การออกแบบที่สามารถช่วยให้ แก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว คาดการณ์เชิงป้องกันถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ห้องสมุด

๑๓. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อื่น ๆ

(ผู้รายงาน)..... *วิภาวรรณ ศรีสวัสดิ์*
(นางสาววิภาวรรณ ศรีสวัสดิ์)
วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๔

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้น

.....
.....
.....

(ลงชื่อ)..... *พิน*
(อาจารย์ ดร.พิมพ์พลอย จีรสถิตยธรรม)
วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๔